

**A BAKTAY ERVIN GIMNÁZIUM
HELYI TANTERVE
NAT 2020**

VIZUÁLIS KULTÚRA

TARTALOMJEGYZÉK

Hat évfolyamos gimnáziumi osztály	3
7–8. évfolyam	3
7. évfolyam	3
8. évfolyam	9
9–10. évfolyam	16
9. évfolyam	17
10. évfolyam	22
Négy évfolyamos gimnáziumi osztályok	28
9–10. évfolyam	28
9. évfolyam	29
10. évfolyam	32

Hat évfolyamos gimnáziumi osztály

7–8. évfolyam

72 óra

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet.

A rendelkezésre álló órakeret adottságaiból következő optimális időbeosztás miatt a kerettanterv tananyag-felépítése nem lehet tisztán spirális. Ebből következik, hogy az 5-8. évfolyamot magába foglaló iskolaszakasz elején, azaz 5-6. évfolyamon vannak olyan tananyagok (pl. művészettörténeti tartalmak kronologikus megközelítés szerint a barokkig), amelyek 7-8. évfolyamban nem térnek vissza újra. Ez egyrészt azt jelenti, hogy bizonyos tartalmak esetében 7-8. évfolyamon építeni kell az előzetes ismeretekre, másrészt – alkalmazkodva a helyi adottságokhoz és egyéni feltételekhez – sajátos összefüggések alapján építkezve (pl. nem kronologikus megközelítésben) a már ismert tartalmak is visszahozhatók, e feltételezett korábbi tudás is gyakorolható.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is megjelennek, külön tematikai egységeket alkotva azonban (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

7. évfolyam

36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelme, hangulatok kifejezése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotótevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikáknak a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelme, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> □ Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. □ Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). □ Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék). 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A zenei és megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások.</p>
--	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> □ Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. □ Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). □ Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a művészeti ágak mellérendelt viszonyai. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p>	

	<p><i>Informatika:</i> Internetes művészeti portálok használata. Digitális prezentációk készítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. □ Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés.</p> <p><i>Matematika:</i> Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok).</p> <p><i>Földrajz:</i> a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatrop fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootrop-szalag készítése zootrop-dobba/hengerbe). □ A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg. 		<p><i>Dráma és tánc:</i> cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p><i>Informatika:</i> Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Technikai kép, optikai játékok (taumatrop, zootrop, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
	Ismeretek/fejlesztési	Kapcsolódási pontok
	<ul style="list-style-type: none"> □ Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. □ A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: <i>Pályamunkások</i>, Rodriguez: <i>Desperado</i>, Lang: <i>M – Egy város keresi a gyilkost</i>) elemzése, összehasonlítása kapcsán. 	<p><i>Dráma és tánc:</i> ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<ul style="list-style-type: none"> □ A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). □ A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák,</p>

	<p>képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus).</p> <p><i>Informatika:</i> Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p><i>Matematika:</i> Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A kép „működése”, állókép és mozgóképek különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forráskönyv, fotográfia, mozgóképek, (techno)médium/ok.

8. évfolyam

36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgóképek kettős természete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
☐ A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Buñuel: <i>Föld kenyér nélkül</i> , Tarr Béla: <i>Hotel Magnezit</i>).	<i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra:</i> az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élelőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). □ Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang- és képanyagok). 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra:</i> a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben.</p> <p><i>Informatika:</i> a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> □ A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). □ Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása. 	<p><i>Informatika:</i> Digitális képek jellemzőinek megismerése (pl. méret, szín, színmélység, kontraszt), minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok megismerése. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra:</i> időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). □ Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. □ A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben. 	<p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalma. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.</p> <p><i>Földrajz:</i> védett hazai és nemzetközi természeti értékek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást (pl. stíluselemek visszatérése, keveredése) vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). □ Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. □ Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra.</p> <p><i>Földrajz:</i> A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régiók.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek rendeltetése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népdalok, hangszeres népzene.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.</p>

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: *Nemzeti Múzeum*, Steindl Imre: *Országház*), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztká Tivadar), 20. század és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. ☐ A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. ☐ Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. ☐ Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelölő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. ☐ Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. ☐ Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. ☐ Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. ☐ A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. ☐ A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. ☐ Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. ☐ Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. ☐ A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. ☐ Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. ☐ A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. ☐ Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

Vizuális kultúra Továbbhaladás feltételei

7. évfolyam

Kifejezés, képzőművészet.

Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikáknak a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása. Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.

Vizuális kommunikáció.

Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.

A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.

Tárgy- és környezetkultúra

Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.

Vizuális kultúra Továbbhaladás feltételei

8. évfolyam

Kifejezés, képzőművészet.

A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.

A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése, értékelése műalkotásokon.

Vizuális kommunikáció.

Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám

hatásmechanizmusának elemzése.
Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.

Tárgy- és környezetkultúra
Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tervvázlatok készítése. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése. Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Önálló kérdések megfogalmazása.

9–10. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban – csakúgy, mint eddig – a vizuális kultúra tantárgy az esztétikai, művészeti nevelés érdekében végzi fő tevékenységeit, azonban egyre nagyobb hangsúlyt kap a kritikai gondolkodás és problémamegoldó gondolkodás, illetve a szociális érzékenység fejlesztése. A felnőtté válás folyamatában különösen fontos az önismeret, a reális önértékelés erősítése, amely kiváltképp a tantárgy sajátosságából eredő alkotótevékenységhez kapcsolódó, egyénre szabott feladatokon keresztül érhető el. Ugyanakkor egyrészt a fejlesztési cél tartalmaként választott társadalmi problémák vizsgálata, másrészt a tantárgy jellemző módszertanából következő munkamódszer (pl. gyakori csoportmunka), erősítik a szociális kompetenciát, az egymás iránt érzett felelősségvállalást.

A médiatudatosság fejlesztését különösen indokolja a kortárs társadalom igénye, amely a fiatalok médiahasználati szokásai miatt egyre fontosabb szerepet kap az adott iskolaszakaszban. E fejlesztés fontosságának hangsúlyozása különösen indokolt az adott tantárgyban, hisz az információs csatornák gazdagodása a szöveges információbefogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, mivel az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben.

Ebben az iskolaszakaszban – csakúgy, mint az előzőben – a vizuális kultúra részterületei közül a „Vizuális kommunikációhoz” kapcsolódó fejlesztés kerül előtérbe, amely közvetlen kapcsolatban van a médiafogyasztás tudatosságának erősítésével, illetve a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület vizsgálatával a környezettudatos életforma jelentőségének megértése és elfogadása nyer fontosságot. Miután a tantárgy kultúraközvetítő szerepe erősödik, egyre lényegesebb a befogadó tevékenység jelenléte a tanórán, méghozzá más kapcsolódó tárgyakban szerzett ismeretek, tapasztalatok koherens felhasználásával. Az alsóbb iskolaszakaszban (5–8. évfolyamon) a gyerekek már ismerkedtek a különböző kultúrák és korok vizuális művészeti megjelenéseivel, adott esetben kronologikus változásaival, e szakaszban az ismeretek rendszerezése, szintézise, illetve az esetleges kronologikus megközelítésen túl egy problémaközpontú közvetítés ígér hatékonyságot.

Miután a kerettantervi órafelosztás 11-12. évfolyamon garantálja ugyan a művészet műveltségterület tantárgyainak vagy tartalmainak a jelenlétét, de nem feltétlenül garantálja a vizuális kultúra tantárgy fejlesztési folyamatainak folytatását, így a kerettanterv 10. évfolyam végére bizonyos tartalmi egységek lezárásában gondolkodik (pl. kronologikus művészettörténet tartalmi). Azokban az intézményekben, ahol a vizuális kultúra tantárgyi

fejlesztés további lehetőséget kap, ezek a tartalmak a spirális tartalomfejlesztés szabályai szerint később visszatérhetnek és további kapcsolódó tartalmakkal bővíülhetnek. Ezt a szempontot a 9-10. évfolyam helyi tervezésénél érdemes figyelembe venni.

A gimnázium 9–10. évfolyamán a tanuló felismeri, hogy a különböző vizuális művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Nyitott műalkotások befogadására, képes a vizuális események önálló feldolgozására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére, ennek során a művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontokat azonosítására, többféle értelmezési kontextusban helyezésére. A tanuló képes állóképi, plasztikai, mozgóképi és intermediális karakterű megjelenítésre. Képes makettek, modellek konstruálására, belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezésére. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal. Képes a média által alkalmazott álló- és mozgóképi kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására. Képes továbbá az épített és természeti környezet értékelésére, kritikai megítélésére. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Képes arra, hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen. Együttműködik társaival, igényli és képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Problémamegoldó tevékenységét egyre inkább a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi. 9. Évfolyam

9. Évfolyam

36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotó tevékenységekben a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a szintani ismeretek megfelelő alkalmazása. Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni tér-, szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Egyéni asszociációkra támaszkodó átírás, fokozás. Irodalmi (zenei) mű vagy történelmi esemény feldolgozása. Hagyományos és új vizuális technikák alkalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> □ Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). □ Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel). □ Látvány megjelenítése egyénileg választott sajátos szándék (pl. kiemelés, figyelemirányítás) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek sajátos változtatásával (pl. sajátos nézőpont, aránytorzítás, formaredukció). □ Stílusirányzatok (pl. kubizmus, expresszionizmus, op-art) formai, technikai megoldásainak az adott célnak megfelelő (pl. érzelmek kifejezése nem figuratív megjelenítéssel, látható dolgok megjelenítésének leegyszerűsítése) alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban. □ Különböző színekkel (pl. telített, derített, tört, hideg, meleg színek) hangulati hatás elérése a látvány kifejező megjelenítése érdekében (pl. feszültség, nyugalom). 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Irodalmi szöveg értelmezése. Szöveg és kép kapcsolata.</p> <p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Transzformációk.</p> <p>Matematikai összefüggések (pl. aranymetszés).</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei befogadó élmények.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, táncmozgások, összetett mediális hatások élményének feldolgozása.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógép felhasználó szintű alkalmazása.</p>
--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nonfiguratív megjelenítés, vizuális átírás, redukció, absztrakció, stilizálás, kiemelés, kontraszt, kompozíció, komplementer, színreflex, szín-, vonal-, formaritmus, kompozíció, konstruktív képépítés, automatikus írás.</p>
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése, értékelése műalkotásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok témák, illetve problémakörök önálló értelmezése, többféle szempont alapján. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. Eltérő kultúrák legfontosabb vizuális jellemzőinek értelmezése összehasonlítással. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése. A technikai képalkotás – fotográfia, mozgókép – műtípusainak, kifejezőeszközeinek ismerete és értelmezése azok képzőművészeti kapcsolódásaival.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tematikus ábrázolások elemzése a művészetben (pl. emberábrázolás, térábrázolás, mozgásábrázolás), legfontosabb változások lényegének kiemelése és összegzése a különböző művészettörténeti korszakokban. ☐ Művészettörténeti korszakok (pl. ókor, korakeresztény, romanika és gótika, reneszánsz és barokk, klasszicizmus és romantika) összegzése, a hasonlóságok és a legfontosabb megkülönböztető jegyek kiemelésével. A századforduló irányzatainak (pl. szecesszió, posztimpresszionizmus, impresszionizmus) és a 20. század legfontosabb avantgard irányzatainak (pl. kubizmus, expresszionizmus, dadaizmus, fauvizmus, futurizmus, szürrealizmus) összegzése, a hasonlóságok és a legfontosabb megkülönböztető jegyek kiemelésével. ☐ ☐ Kortárs művészeti megoldások (pl. intermediális megjelenítés, eseményművészet) feldolgozása: gyűjtés, elemzés, értelmezés és az eredmények bemutatása adott vagy önállóan választott társadalmi probléma feldolgozása kapcsán (pl. kirekesztés, megkülönböztetés, környezetszennyezés, szegénység). 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> korstílusok, irányzatok társadalmi és kulturális háttere.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> stílusirányzatok, stíluskorszakok irodalmi jellemzői, képzőművészeti párhuzamok. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések (korszakok, stílusok kiemelkedő alkotók, műfajok). Zenei befogadói tapasztalatok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Látvány- és műelemzés, korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, avantgard, avantgard irányzatok, kortárs képzőművészet, kompozíció, képkivágás, képi és optikai helyzetviszonylat, kontraszt, digitális képfeldolgozás, intermediális műfaj, eseményművészet.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése. Vizuális közlés szöveggel és képpel különböző célok érdekében. Összetett vizuális kommunikációt szolgáló megjelenés tervezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ Összetettebb vizuális közlés megvalósítása kép és szöveg együttes, összefonódó használatával (pl. saját készítésű fotó-önarckép stílusbeli átalakítása megfelelő elektronikus eszközzel, majd a képhez – a tartalmat módosító – szöveg társítása, grafikai kivitelezése) elsősorban a jelentésmódosulások tudatosításának céljával. □ Kreatív tervezés, kivitelezés szöveg és kép (egyenrangú) egymás mellé rendelésével (pl. művészkönyv egyes technika alkalmazásával és/vagy számítógép használatával, megadott témából kiindulva) a különféle jelentésrétegek új minőségének megvalósítása céljából. □ Vizuális közlés szöveggel és képpel a médiaipar területéhez kapcsolódóan (pl. televíziós műsorrend írása különféle szempontok alapján, majd műsor-újságoldal tervezése, összeállítása képekkel kiegészítve, információs-kommunikációs eszközök felhasználásával). A vizuális és szöveges üzenet külön-külön és együttes jelentésváltozásának megértése, összetettebb kommunikációs szituációban. 		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a médiaipar működése, műsorgyártás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció sajátosságai. Vizuális kommunikáció. A számítógépes szövegvilág; az elektronikus tömegkommunikáció.</p> <p><i>Informatika:</i> Információk és a közlési cél. A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága, esztétikai értéke.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs-elv, tipográfia (betűméret és stílus), kompozíció (oldalrendezés, oldalpár, kép és szöveg, borító); intermédia, anyag(szerűség), művészkönyv/art-book, műsorrend.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tömegkommunikációs eszközök	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám hatásmechanizmusának elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak ismerete, csoportosítása, értelmezése. Vizuális reklámok értelmezése során a kritikai gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> □ A tömegművelési médiumok alaptulajdonságainak, hordozóinak (pl. újság, DVD), intézményeinek, csatornáinak és funkcióinak (pl. hírközlés, szórakoztatás, reklám) csoportosítása, elemzése rendszerező feladatok megoldásán keresztül. □ A tapasztalati valóság és a médiában megjelenő reprezentált valóság viszonyának feltárása (pl. helyzetgyakorlatok segítségével, videokamerával rögzítve) a tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak elmélyültebb ismerete és megértése érdekében. □ A tömegkommunikáció egy jellegzetes, összetett, a képet a szöveggel együtt alkalmazó médiumának értelmezése a vizuális közlés (kreatív) alkotó megvalósításával (pl. moziplakát, közérdekű üzenetet közvetítő plakát készítése multimediális eszközök felhasználásával, magazin hirdetés készítése egy elképzelt termékhez vagy szolgáltatáshoz). □ A tv-reklám és a videoklip sajátosságainak elemzése különféle szempontok alapján (pl. hangulatkeltés, montázs, sztereotípiák, eredeti megoldások, célközönség) a valóságképzés, a hatásmechanizmus problémakörének felismerése, tudatosítása érdekében. 		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegetajékoztatás. Médiaipar működése. Kultúra és tömegkultúra, jelenségek a médiában. Virtuális valóság. Sztereotípiák, reprezentáció. Műfajfilm, szerzői film. A reklám hatásmechanizmusa. Valóságábrázolás és hitelesség, valóságosság, virtuális valóság. A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Improvizáció. Jellemábrázolás technikák a médiában.</p> <p><i>Ének-zene:</i> populáris zenei stílusok.</p> <p><i>Matematika:</i> rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint, rendszerezést segítő eszközök használata</p>

	<p>készítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Médiaszövegek jellemzői. A személyközi kommunikáció. Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése hétköznapi kommunikációs helyzetekben, a tömegkommunikációban.</p> <p><i>Fizika:</i> információs és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentőségük.</p> <p><i>Informatika:</i> A kommunikációs eszközök hatása a mindennapi életre és a társadalomra. Globális információs társadalom. A fogyasztói viselkedést befolyásoló tényezők.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közvetett kommunikáció, média, médium, nyomtatott és elektronikus sajtó, televízió, közszolgálati, kereskedelmi és közösségi televízió, internet, hírközlés, reklám, fotografikus kép, plakát, tapasztalati- és reprezentált valóság, asszociatív, párhuzamos és belső montázs, sztereotípiák, célközönség, valószerűség, hitelesség, műfajfilm.

10. évfolyam

36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tér-idő kifejezése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok (különösképpen a mozgókép) képképző módszereinek és műtípusainak megismerése. Komplex audiovizuális közlés tervezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
☐ Megadott (pl. „A ma hősei”, „Élet a településemen”) vagy szabadon választott téma alapján komplex munka, mű tervezése (pl. kép/"fotó"regény, story-board készítése) a legfőbb audiovizuális kifejezési eszközök tudatosítása céljából. A story-board és a képregény műfajának összehasonlítása. ☐ A „látvány-hang-mozgás” hármas egységének		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei. Fényviszonyok, mozgás, szerepjáték hatásmechanizmusa.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Mozgásos kommunikáció, improvizáció adott zene,</p>

<p>kreatív alkalmazása összetettebb (mediális) tartalmú kreatív gyakorlat kapcsán (pl. videoperformansz tervezése és kivitelezése megadott témából kiindulva), majd a produkció elemző-értékelő feldolgozása a szándék és a megvalósítás sikeressége szempontjából.</p>	<p>téma vagy fogalom alapján. Performansz tervezése, kivitelezése. A színházművészet ösztönművészeti sajátosságai, vizuális elemek alkalmazása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene szerepe a médiában és a filmművészetben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az idő- és térjelölések értelmezése. Elbeszélő, nézőpont, történetmondás, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus; helyzet, akció, dikció, konfliktus, monológ, dialógus, prologus, epilógus, késleltetés, jelenet; néhány alapvető emberi léthelyzet, motívum, metafora, toposz, archetípus.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Story-board, forgatókönyv, beállítás, jelenet, a montázs(típus) jelentősége, narrációs séma és egyedi megoldás, képregény, video/performansz.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A vizuális környezetben megfigyelhető téri helyzetek, színviszonyok pontos értelmezése és szöveges megfogalmazása. Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jelenségek, látványok vizuális megfigyelése és értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Az adott tárgynak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Építészeti és térélmények vizuális megjelenítése és megfogalmazása szövegben. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése adott szempontok alapján.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>☐ Ember alkotta objektumok (pl. épületek, építmények) és azok jellemző környezetének (pl. formai kapcsolódás – F. L. Wright: <i>Vízesház</i>; környezetbe olvadás, álcázás – camouflaze jelenség) elemző vizsgálata, értelmezése és összehasonlítása (pl. formai, szín-, fénykapcsolódás, anyaghasználat, stílus szerint).</p> <p>☐ Szöveges eszközökkel leírt tárgy, épület vagy téri helyzet megjelenítése vizuális eszközökkel, az adott környezet</p>	<p><i>Matematika:</i> Méretezés. Gondolatmenet követése. Absztrahálás, konkretizálás. Rendszeralkotás: elemek elrendezése adott szempontok szerint.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p>	

<p>alapos, pontos megismerése érdekében.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Tárgy- és épülettervezés a közvetlen környezet valós problémáira (pl. iskolai szelektív hulladékgyűjtő, iskolai „dühöngő”) alapszintű műszaki jellegű ábrázolás legfontosabb sajátosságainak az alkalmazásával (pl. méretezés, vonalfajták, több nézet) szabadkézi rajzban. □ Belső terek, tárgyak átalakítása meghatározott célok (pl. közösségi terek intim részeinek kialakítása, hulladék kreatív újrahasznosítása) érdekében. 	<p>lakókörnyezet és természetes élőhelyek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet – életmód.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tervezés, felmérés, tételrendezés, műszaki ábrázolás, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Funkció		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tervvázlatok készítése. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adott célnak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Tárgy és funkció kapcsolatának átfogó értelmezése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<ul style="list-style-type: none"> □ Környezet tervezése, áttervezése más feladat ellátására (pl. munka – pihenés, hétköznapi – ünnepi) vagy több funkció betöltésére (pl. öltözködés és rejtőzködés, közlekedés és pihenés), illetve a tervek elkészítése makett vagy modell formájában. □ Funkcionális szempontokat kevésbé érvényesítő fiktív vagy elképzelt terek (pl. labirintus, adott színházi mű dísze) tervezése és makettezése. 	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet – életmód.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Produkciós munka. A színházművészet összművészeti sajátosságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> improvizáció, diákszínpadi előadás.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, funkcionalizmus, díszlet, makett, modell.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtés. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok megértése. Önálló kérdések megfogalmazása.		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális környezet, tárgyak vizuális megfigyelése és a látvány értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek pontos összehasonlítása különböző szempontok alapján, a következtetések célirányos megfogalmazásával. Fontosabb építészettörténelmi korszakok és irányzatok, lényegének megértése, megkülönböztetésük. Különböző korokból származó tárgyak megkülönböztetése különböző szempontok alapján. A múlt tárgyi emlékeinek értékelése, jelentőségének megértése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Az építészettörténet fontosabb korszakainak (pl. ókor, romanika, gótika, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió, modern, posztmodern, kortárs) elemző vizsgálata, összehasonlítása és csoportosítása a legfontosabb nemzetközi és magyar építészettörténelmi példák alapján. ☐ A divat fogalmának (pl. öltözködés, viselkedésforma, zene, lakberendezés területén) elemző vizsgálata és értelmezése (pl. szubkultúrák viszonya a divathoz) a közvetlen környezetben tapasztalható példákon keresztül. ☐ A hagyományos és a modern társadalmak tárgykészítésének, tárgykultúrájának (pl. öltözet, lakberendezési tárgyak) elemző vizsgálata példák alapján (pl. kézműves technikával készült egyedi tárgy; sorozatgyártásban készült tömegtárgy; ipari formatervezés eredményeként készült egyedi tárgy), a legfontosabb karakterjegyek alapján azok megkülönböztetése. ☐ A műemlékek, műemlék jellegű és védett épületek helyzetének és esetleges hasznosításának vizsgálata a közvetlen környezetben. ☐ A környezetalakítás fenntarthatóságot szolgáló lehetőségek elemző vizsgálata és értelmezése konkrét példákon keresztül (pl. ökoház, városi klíma, építőanyag-használat). 	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Esztétikai minőségek. Toposz, archetípus állandó és változó jelentésköre. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Társadalmi jelenségek értékelése. Társadalmi normák. Technológiai fejlődés. Fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; földrajz:</i> Környezet fogalma. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Globális társadalmi-gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód. Fenntarthatóság. Környezet és természetvédelem.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Alaprajztípus, alátámasztó és áthidaló elem, oszloprend, homlokzatosztás, megalitikus építészet, sírtípus, szent körzet és síregyüttes, egyházi építészet, palota, lakóház, stíluskeveredés, divat, szubkultúra, design, funkcionalizmus, környezettudatos építés</p>

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistája az irányadó a műtípusok, művek, alkotók szemléltetésére. E listában kronológiai sorrendben található a feldolgozásra ajánlott művek az őskortól napjainkig. A listában a képzőművészeti alkotásokon kívül, jelentősebb, stílussteremtő tárgyak, tárgytypusok, fotók, népművészeti és Európán kívüli

kultúrák műtárgyai és tárgyi emlékei is megtalálhatók. E listában szereplő tárgyakon és műtárgyakon kívül a szemléltetés anyagát tematikus módon is válogathatjuk.

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistájában ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. A tananyag tematikus szempontú megközelítése esetekben a válogatás fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében ne csak művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példák is bemutatásra kerüljenek, továbbá hogy adott esetben a magas művészet példáin kívül populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, illetve hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák is szemléltessék a tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Célrányos vizuális megfigyelési szempontok önálló kiválasztása. ☐ A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek önálló alkalmazása az alkotótevékenység és a vizuális jelenségek elemzése, értelmezése során. ☐ Bonyolultabb kompozíciós alapelvek tudatos használata különböző célok érdekében. ☐ Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének szándéknak megfelelő pontos értelmezése, és egyszerű mozgóképi közlések elkészítése. ☐ Alapvetően közlő funkcióban lévő képi, vagy képi és szöveges megjelenések árnyalt értelmezése. ☐ Médiatudatos gondolkodás a tömegkommunikációs eszközök és formák rendszerező feldolgozása. ☐ A tervezett, alakított környezet forma és funkció összefüggéseinek felismerése, ennek figyelembe vételével egyszerű tervezés és makettezés. ☐ Tanult technikák célnak megfelelő, tudatos alkalmazása alkotótevékenységekben. ☐ Társművészeti kapcsolatok árnyalt értelmezése. ☐ Kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok rendszerező ismerete és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. ☐ Az építészet alapvető elrendezési és szerkezeti alapelveinek, illetve stílust meghatározó vonásainak felismerése. ☐ Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése összehasonlítása, műelemző módszerek alkalmazásával. ☐ Adott vizuális problémákkal kapcsolatban önálló kérdések megfogalmazása. ☐ A kreatív problémamegoldás lépéseinek alkalmazása ☐ Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

9. évfolyam

Vizuális kultúra

Továbbhaladás feltételei

Kifejezés, képzőművészet.

A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása. A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése, értékelése műalkotásokon.

Vizuális kommunikáció.

Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám hatásmechanizmusának elemzése. Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.

Tárgy- és környezetkultúra

Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása.

Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése.

Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.

Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tervvázlatok készítése.

Gyakorlati feladatok önálló előkészítése. Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Önálló kérdések megfogalmazása.

10. évfolyam

Vizuális kultúra

Továbbhaladás feltételei

Kifejezés, képzőművészet.

A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása. A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése, értékelése műalkotásokon.

Vizuális kommunikáció.

Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám hatásmechanizmusának elemzése. Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.

Tárgy- és környezetkultúra

Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása.

Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése.

Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.

Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tervvázlatok készítése.

Gyakorlati feladatok önálló előkészítése. Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Önálló kérdések megfogalmazása.

Négy évfolyamos gimnáziumi osztályok

9–10. évfolyam

Célok és feladatok

A középiskola első két évében a rajz és vizuális kultúra tantárgy tanításában a hangsúly a kritikai gondolkodás, a problémamegoldó képesség fejlesztésére kerül. Különösen fontosá válnak a személyiség fejlődését, az önismeret kialakulását segítő személyre szabott feladatok, valamint a csoportos feladatok, amelyek segítik a kooperációt, a kommunikációs képesség fejlődését. A korszerű tanítási és tanulási módszerekkel pedig (pl. projektfeladatok) az önállóság, a problémamegoldó képesség nagymértékben fejleszhető.

Ennél a korosztálynál a vizuális kreativitás nem annyira a közlő, kifejező rajzi, festészeti alkotásokban nyilvánul meg, sokkal inkább a konstruáló, tárgyalgó vagy technikai médiumokat alkalmazó tevékenységekben jut kifejezésre. A feladatokban helyet kell biztosítani az elvont gondolkodásnak, felkínálni a lehetőségét a más helyekről szerzett (pl. más tanórákon tanult vagy média által közvetített) ismeretek, tapasztalatok integrálásának.

A tanulás tervezésénél tudatosan is törekedni kell az integrációra, amire a vizuális nevelés egyébként is sok lehetőséget nyújt. Erre a kerettanterv csak utalásokat tehet, a tanítási programot megtervező tanárnak kell felmérni, hogy diákjai más tanórákon mivel foglalkoznak, mely tantárgyakkal lehet esetleg közös projekt feladatokat is kidolgozni. *(Tanulni tanulás kompetenciája, kulturális és vizuális kifejezőképesség, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, európai azonosságtudat-egyetemes kultúra összefüggéseit felismerő kompetenciák.)*

Ennél a korosztálynál kezd különösen hangsúlyossá válni (az állampolgári neveléssel, a felnőtt életre való felkészítéssel összefüggésben is) az egyéni érdeklődések figyelembevétele; fontos, hogy a tantárgy nevelési céljainak megvalósítása mához kapcsolódó – valós igényeket kielégítő és hasznosítható képességeket, *kezdemenyezőképességet és vállalkozói kompetenciát* fejlesztő –, a fiatalokat érintő, érdeklő órai feladatokon keresztül valósuljon meg.

Kiemelten kell foglalkozni a mai vizuális környezettel, a vizuális kommunikáció mai formáival, amelyekkel a tanulók nap mint nap szembesülnek. Ennek megértéséhez, értő és igényes használatához kell a tantárgynak segítséget nyújtania. Ezekben az évfolyamokon művészettörténeti ismereteik szintézise ajánlott: az eddig tanult kronologikus ismereteket most más aspektusból, a vizuális művészetek problematikái köré csoportosítva érdemes vizsgálni. Törekedni kell arra, hogy legyenek képesek hasznosítani művészettörténeti ismereteiket a mai vizuális kultúra, a mai művészet jelenségeinek megértése, feldolgozása során. *(Az alkotóképesség fejlesztésével kapcsolatos természettudományos, tanulási, szociális, és*

kommunikációs kompetenciák, környezettudatos magatartás)

A 9–10. évfolyamon a rajz és vizuális kultúra tanításának feladata, hogy összefoglalja, tudatosabb szintre emelje az eddig szerzett vizuális ismereteket, megalapozza a 11–12. évfolyamon folytatható művészettörténeti, rajzi, ábrázoló geometriai tanulmányokat, illetve az érettségi vizsgát. Készítsen fel a továbbtanulásra, illetve a mindennapi életre: a természeti és mesterséges környezet felelős használatára, az információk kritikus kezelésére, a művészi, esztétikai értékek iránti fogékonyságra.

Bár hangsúlyoznunk kell a képességfejlesztés elsőbbségét az egyszerű ismeretátadással szemben, a táblázatokban a könnyebb áttekinthetőség érdekében megmarad a korábbi tematikus csoportosítás, mivel egy-egy témakörhöz tartozó feladat egyidejűleg több, különböző képességet is fejleszt.

9. évfolyam

Évi óraszám: 36 óra

Fejlesztési prioritások:

1. *Megismerő- és befogadóképesség fejlesztése*
2. *Kreativitás fejlesztése*
3. *Önismeret, önértékelés, önszabályozás fejlesztése*

Fő témakörök:

1. *Alkotás, művészet (az alkotóképesség fejlesztésével kapcsolatos természettudományos, tanulási, szociális, és kommunikációs kompetenciák, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség)*
2. *Tárgy- és környezetkultúra (környezettudatos magatartás)*
3. *Vizuális kommunikáció (kulturális és vizuális kifejezőkészség)*

1. témakör: Alkotás, művészet 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<u>Tanulási kompetenciák</u> Az érzékelés érzékenységének fejlesztése A megfigyelőképesség fejlesztése <u>Alkotói kompetenciák</u> A kifejezőképesség fejlesztése Alkotóképesség fejlesztése A fantázia fejlesztése Motiváció Ismeretszerzés	Érzelmek, lelkiállapotok kifejezése a vizuális művészetek eszközeivel Szubjektív színhasználat A forma kifejezésnek megfelelő torzítása a képi ábrázolásban Művészeti (pl. irodalmi, zenei) élmények asszociációkra épülő feldolgozása. A formai elemzés A műfajnak, témának megfelelő műelemzés (ikonográfiai, stílustörténeti) és ítéletalkotás.	Érzelem, lelkiállapot, hangulat megjelenítése síkon és térben egyéni eszközhasználat Látványélmények színbeli- formai átírása, szintézisre épülő egyéni kifejezése A képi kifejezőeszközök számbavétele, képek formai elemzése – egyénileg végzett feladatok (esszé, kiselőadás) Egy-egy művészettörténetben gyakori téma egyéni, csoportos feldolgozása, a kutatás eredményeinek tervezett kiadványba szerkesztése

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<p>Megismerő képesség – tanulási képességek fejlesztése</p> <p>A logikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>Önismeret, önértékelés, önszabályozás fejlesztése</p> <p>A személyes preferenciák elemzése, tudatos vállalása</p> <p>Döntési képesség fejlesztése.</p> <p>Kooperációs képesség fejlesztése</p> <p>Kommunikációs képesség fejlesztése</p> <p><u>Művészeti-esztétikai kompetenciák</u></p> <p>Művészeti-esztétikai értékítélet képessége</p> <p>Nemzeti és európai azonosságtudat és tolerancia</p>	<p><i>Festészet</i> fogalma, funkciója, a festészet kifejezőeszközei, hatásrendszere.</p> <p>Festészeti stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság). Témák (pl. arckép), megjelenési típusok (pl. táblakép), technikák (pl. olaj, freskó).</p> <p><i>A képregény</i> fogalma, funkciója, stílusa, témái, formanyelve, technikái.</p> <p><i>A szobrászat</i> fogalma, rendeltetése és hatásrendszere.</p> <p>Szobrászati formanyelv, stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság).</p> <p>A szobrászat műfajai (körplasztika, szoborcsoport, dombormű), témái, technikái.</p> <p>Kortárs műfajok a képzőművészetben.</p> <p>Európán kívüli kultúrák művészete</p>	<p>Ismert műalkotások parafrázisának elkészítése</p> <p>Tanár által vezetett elemző beszélgetések a festészeti stílusokról</p> <p>Az iskolához közeli, könnyen elérhető művészeti gyűjtemény anyagának megismerése, csoportos feldolgozása.</p> <p>Műalkotások, építészeti és természeti térélmények megfogalmazása szóban és ábrázolásban.</p> <p>Műalkotások kompozíciójának elemzése. Festményekről színvázlatok készítése Kompozíciós vázlatok készítése különböző eszközökkel (pl. páca rajz, kréta, papír kollázs)</p> <p>Önálló témakutatás.</p> <p>A vizuális művészeti alkotások csoportosítása, műfaji besorolása Legkiemelkedőbb műalkotások, művészek jellemző kifejezőeszközeinek elemzése.</p> <p>Valamely Európán kívüli kultúra művészetének feldolgozása a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével csoportmunkában, kooperatív tanulási módszerekkel</p> <p>Kortárs művészeti alkotások elemző feldolgozása.</p> <p>Műalkotások elemzése során saját vélemény árnyalt megfogalmazása.</p> <p>Saját és mások munkájának elemzése, értékelése.</p>

2. témakör: Tárgy- és környezetkultúra 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<p>Problémamegoldó képesség fejlesztése</p> <p>Térbeli tájékozódás, tér-alakítási képesség fejlesztése</p> <p>Környezettudatos gondolkodásmód kialakítása</p> <p>Alkotóképesség fejlesztése</p> <p>Empátia, tolerancia fejlesztése</p> <p>Önismeret, önértékelés, önszabályozás fejlesztése</p> <p>A személyes preferenciák elemzése, tudatos vállalása</p> <p>Döntési képesség fejlesztése.</p>	<p>A tárgyi világ formanyelvi elemei, a tartalom és forma összefüggése.</p> <p>Az alkotófolyamat (feladatmeghatározás, tervezés, kivitelezés, kipróbálás, értékelés) ismerete.</p> <p>A tárgyak megítélése (a funkció, forma, jelentés, lépték, anyag, szerkezet, technológia) ismerete.</p> <p>Összehasonlító tárgyelemzés</p>	<p>Közismert rendeltetésű, valós szükségleten alapuló tárgy tervezése (pl. ékszer, öltözködés-kiegészítő, hangszer, gépezet).</p> <p>A problémamegoldás, a tervezői folyamat dokumentálása:</p> <p>A kapott feladat újrafogalmazása.</p> <p>A problémamegoldás menetének megtervezése.</p> <p>A megoldási lehetőségek, feltételek felmérése.</p> <p>A választás indoklása.</p> <p>Munkafolyamatok ésszerű, gazdaságos sorrendjének kialakítása.</p> <p>A folyamat elemzése, értékelése.</p> <p>A tárgynak vagy térbeli makettjének elkészítése, az alkotófolyamat dokumentálása (feladatmeghatározás, tájékozódás gyűjtéssel, vázlatok, látszati és műszaki jellegű rajzok, szín- és anyagminta).</p> <p>Tárgyak összehasonlító elemzése (pl. különböző kultúrák azonos tevékenységhez kapcsolódó tárgyainak összehasonlítása).</p>

3. témakör: Vizuális kommunikáció 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<p>Térbeli tájékozódás, tér-alakítási képesség fejlesztése</p> <p>Problémamegoldó képesség fejlesztése</p> <p>Környezettudatos gondolkodásmód</p> <p>Alkotóképesség fejlesztése</p> <p>A kommunikációs</p>	<p>A vizuális kommunikáció, a képi ábrázolás</p> <p>Tárgyak, terek ábrázolása szabadkézi rajzzal, grafikai eszközökkel</p> <p>Rekonstrukció, modellezés</p> <p>Ábrázoló geometriai rendszerek:</p> <p>Monge-vetület, egyméretű, kétméretű és kavalieri axonometria</p>	<p>Természettanulmányok, látvány-és modellértelmezések: forma, szerkezet, anyag és funkció szerinti tanulmány és analízis.</p> <p>Keletkezést, működést, változást kifejező, magyarázó képsorok, folyamatábrák készítése.</p> <p>Összetett térformák, tárgyak térbeli helyzetének szabadkézi rajza és szerkesztése az ábrázoló geometria rendszerében (Monge-</p>

<p>képesség fejlesztése</p> <p>A szociális érzékenység fejlesztése</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése</p> <p><u>(Környezettudatos magatartás és szociális kompetencia)</u></p>	<p>Ábrázolási konvenciók megjelenési formái a köznap és tudományos közleményekben.</p> <p>A köznap és tudományos közlések műfaji sajátosságai.</p> <p><i>Alkalmazott grafikai tervezés</i></p> <p>A tervező grafika üzenethordozó és tájékoztató funkciója, közlő és felhívó jellege.</p> <p>A technikai médiumok képalkotó módszerei</p> <p>Tömegkommunikáció – vizuális reklámok</p>	<p>vetület, egyméretű, kétméretű és kavalieri axonometria) alkotó feladatokhoz kapcsolódóan.</p> <p>Rekonstrukció, modellezés alkotó feladatokhoz kapcsolódóan.</p> <p><i>Alkalmazott grafikai tervezés</i> kép és szöveg felhasználásával.</p> <p>Néhány betűtípus alkalmazása (pl. tudományos illusztráció, bélyegterv, ex libris, meghívó).</p> <p>Egyszerű feliratok készítése alkotó feladatokhoz kapcsolódóan.</p> <p>A tömegkommunikáció formáinak csoportosítása.</p> <p>Vizuális reklámok elemzése</p> <p>A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése.</p>
---	--	---

A továbbhaladás feltételei

A továbbhaladás feltétele a térábrázolási konvenciók elemi szintű elsajátítása, a színek kifejező, kommunikációs és téralakító szerepének ismerete, adott helyzetnek megfelelő alkalmazása, alapszintű komponálási, képszerkesztési, konstruálási készség, vagyis *alkotói kompetenciák* elsajátítása.

Az alkotás, konstruálás, problémamegoldás lépéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazása alkotó feladatok során. Elvont gondolatok, folyamatok, nem vizuális természetű információk értelmezhető vizuális megjelenítése. A tanult vizuális művészeti ágak, műfajok leglényegesebb vonásainak megfogalmazása. Legkiemelkedőbb alkotók és műveik ismerete, a kor és műalkotás közötti összefüggés megértése. *(Művészeti-esztétikai, képi és anyanyelvi kommunikációs kompetenciák fejlettsége illetve kialakulása)*

10. évfolyam

Évi óraszám: 36 óra

Fejlesztési prioritások:

1. Megismerő- és befogadóképesség fejlesztése
2. Kreativitás fejlesztése
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás fejlesztése

Belépő tevékenységformák

Az alkotómunka folyamatát, logikai lépéseit felölelő tudatos, tervszerű (projekt jellegű), önálló tevékenység a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a környezetkultúra területén.

Problémaközpontú, verbális és vizuális műelemző módok (kultúrtörténeti, építészeti elemzés, képolvasás) tudatosítása, használata az építészet, az alkalmazott művészetek és a népművészet területén. *(A tanulási, alkotói kompetenciák)*

Összefoglaló művészettörténeti áttekintés.

(Művészeti-esztétikai, képi és anyanyelvi kommunikációs kompetenciák fejlesztése illetve kialakítása)

Fő témakörök:

1. Alkotás, művészet

(az alkotóképesség fejlesztésével kapcsolatos természettudományos, tanulási, szociális és kommunikációs kompetenciák, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség)

2. Tárgy- és környezetkultúra

(környezettudatos magatartás)

3. Vizuális kommunikáció

(kulturális és vizuális kifejezőképesség)

1. témakör: Alkotás, művészet 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<u>Alkotói, művészeti-esztétikai kompetenciák</u> A kifejezőképesség fejlesztése	Az európai művészettörténet áttekintése a műfajok, a kor és a stílus összefüggésében	Aktuális, egyéni vagy közösségi problémák, gondolatok, témák személyes hangú megjelenítése ábrázolási újításokat is megengedő, asszociációkra épülő alkotásokban.
Alkotóképesség fejlesztése	Összehasonlító műelemzés.	Műalkotások összehasonlító elemzése
A fantázia fejlesztése	Az építészet fogalma, funkciója, társadalmi és természeti meghatározottsága.	Kép és szöveg anyaggyűjtés a stíluskorszakokat áttekintő tablók készítéséhez
Ismeretszerzés	Az építészeti szerkezetek, fejlődésük fordulópontjai.	Különböző esztétikai minőségek alkalmazása képi, plasztikai megjelenítésben.
Megismerő képesség A tanulási képességek fejlesztése	Az építészeti stílusok (tér szervezés, tömegalakítás, alaktan). Az építészet hatásrendszere.	Művészeti ágak szerinti problémaközpontú műelemzés korba, kultúrába ágyazva. A műfajnak és a témának megfelelő értelmezési szempontok (stílustörténeti, kultúrtörténeti, ikonográfiai).
A logikus gondolkodás fejlesztése	Művészettörténeti összefoglalás	A környezetében található műemlék vagy más értékes épületek elemző feldolgozása egyéni vagy csoport munkával
Önismeret, önértékelés, önszabályozás fejlesztése		Gyűjtött információ- és képanyagból írásos összefoglaló készítése, következtetések levonása.
A kommunikációs képesség fejlesztése		Makettek, modellek
A konstruáló képesség fejlesztése		
Motiváció	Kortárs művészeti tendenciák	

<p>Kreativitás</p> <p>Műelemző képesség (művészeti-esztétikai érzékenység)</p>	<p>Kapcsolatok a különböző művészeti ágak között</p>	<p>konstruálása.</p> <p>Információgyűjtés kortárs művészeti jelenségekről – ezek csoportosítása</p> <p>Kísérletezés új anyagokkal, technikákkal.</p> <p>Új technikák kipróbálása, a technika nyújtotta lehetőségek számbavétele.</p> <p>Saját munkák, gyűjtések felhasználása az elektronikus képalakítás során.</p> <p>Párhuzamok keresése az irodalom, a zene, a dráma, a film és a vizuális művészetek egyes alkotásai</p>
--	--	---

2. témakör: Tárgy- és környezetkultúra 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<p><u>Környezettudatos magatartás, szociális kompetenciák</u></p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése</p> <p>Alkotóképesség fejlesztése</p> <p>A fantázia fejlesztése</p> <p>Motiváció</p> <p>Ismeretszerzés</p> <p>Megismerő képesség – tanulási képességek fejlesztése</p> <p>A logikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>A személyes preferenciák elemzése, tudatos vállalása</p> <p>Kooperációs képesség fejlesztése</p> <p>Kommunikációs képesség</p>	<p>A formanyelv, a formaadás, a funkció és a jelentés összefüggései a téralakításban.</p> <p><i>A tárgy-kultúra</i> fogalma, a tárgyak funkciója, fajtái (használati, dísz-, kegy- és műtárgy).</p> <p>A tárgyak stílusa és a korstílus. A tárgyak kulturális és társadalmi meghatározottsága.</p> <p>A tárgyak jelentése (társadalmi, történeti, műszaki, ergonómiai, esztétikai, gazdasági).</p> <p>Népművészet</p> <p>A tárgyi néprajz és a népművészet fogalma.</p> <p>A hagyományos magyar népművészet és napjaink népművészete, a folklorizmus.</p> <p>A népi építészet, eszközök, bútorkészítés, fafaragás, fazekasság, szöttek, hímzés, népviselet.</p>	<p>Tértervezési, berendezési probléma (pl. tér, térrészlet, illetve berendezési tárgy) felvetése, meghatározása, tájékozódás, ötletek. Tervezés alap- és nézetrajzban, axonometrikus rendszerben vagy perspektív képpel, a terv makettezése.</p> <p>Belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezése.</p> <p>Egy-egy tájegység népművészetének feldolgozása</p> <p>A magyar és más népek népművészeti stílusainak összehasonlító elemzése</p> <p>Az iskolához közeli, elérhető helytörténeti, néprajzi gyűjtemény feldolgozása csoportmunkával</p>

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
fejlesztése Nemzeti azonosságtudat kialakítása, fejlesztése		

3. témakör: Vizuális kommunikáció 12 óra

Fejlesztési területek	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok
<u>Kommunikációs kompetenciák</u> A problémamegoldó képesség fejlesztése A térérzék fejlesztése Megismerő képesség – tanulási képességek fejlesztése A logikus gondolkodás fejlesztése Az érzékelés érzékenységének fokozása Ismeretszerzés Kooperációs képesség fejlesztése Kommunikációs képesség fejlesztése	A formaadás módjai a tanulást szolgáló, a tudományos, a köznap információkban, a tájékoztatásban, a reklámban A Monge-vetület, az axonometria, a perspektíva olvasása, megértése. A vizuális kommunikáció fogalma A közvetlen és közvetett emberi kommunikáció, a tömegkommunikáció. A kép, az írás szerepének fordulópontjai a kommunikáció fejlődésében. A térábrázolási konvenciók történeti áttekintése. A vizuális kommunikáció műfajai (tipográfia, fotó, tervező grafika). Hatásrendszere: információ (objektív), reklám (felhívó), műalkotás (esztétikai) jellegű.	Összetettebb térviszonyok tapasztalati távlatlanti és szerkesztett perspektivikus ábrázolása. Térábrázolási módszerek túlhaladása, transzformálási kísérletei a látáskonvenciók átalakítására, az optikai csalódások, a fordított perspektíva vagy fotó felhasználásával. Választott témájú grafikai terv (pl. naptár, könyvborító, CD-borító, iskolaújság) készítése. Az alkotófolyamat lépéseinek összegyűjtése munkanaplóban. A stíluskorszakokat áttekintő, képet és szöveget is alkalmazó tablók tervezése, készítése

Ajánlott művek

A műfaj tipikus alkotásait a tanár választja ki a témának megfelelően. A válogatás további szempontja, hogy a bemutatott művek lehetőleg terjedjenek ki az egyetemes és a magyar művészettörténet kiemelkedő műveire és alkotóira (ajánlott az érettségi vizsgaleírásban megadott képanyag használata!), illetve tartalmazzák a magas művészet mellett a populáris kultúra megnyilvánulásait. Ajánlatos minél nagyobb teret biztosítani a kortárs művek bemutatásának a művészettörténetnek a tárgyalt műfaj szempontjából fontos alkotásai között. A mindennapi környezet, a helyi, a regionális értékek megismerése és elemzése kiemelt fontosságú.

A vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra befogadásához nem készül külön műlista. A műfaji sajátosság tanítását az aktuális kommunikációs eszközök és helyi

tárgyak, épületek elemzésével ajánlatos megoldani. A képi megjelenítés tanításához és a tárgyi, környezeti emlékek tárgyalásához is az érettségi vizsgaleírásban szereplő műtárgylista nyújt segítséget.

A továbbhaladás feltételei

A továbbhaladás feltétele a térábrázolási konvenciók elemi szintű elsajátítása, a színek kifejező, kommunikációs és téralakító szerepének ismerete, adott helyzetnek megfelelő alkalmazása, alapszintű komponálási, képszerkesztési, konstruálási készség elsajátítása. *(Megismerési-tanulási és alkotói kompetenciák)*

Az alkotás, konstruálás, problémamegoldás lépéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazása alkotó feladatok során. Elvont gondolatok, folyamatok, nem vizuális természetű információk értelmezhető vizuális megjelenítése. A tanult vizuális művészeti ágak, műfajok leglényegesebb vonásainak megfogalmazása. Legkiemelkedőbb alkotók és műveik ismerete, a kor és műalkotás közötti összefüggés megértése. Tárlatlátogatások, építészeti együttesek megtekintése során szerzett élmények, ismeretek értelmezése. Két-három szempont alkalmazása a mindennapi környezet, a fogyasztási cikkek és a média kritikus megítéléséhez.

Elvárható a művészeti-esztétikai véleményalkotás képességének, a környezettudatos magatartásnak, önértékelés képességének, nemzeti és európai azonosságtudatának magasabb szinten való megnyilvánulása.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata.

A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük.

A fejlesztendő képességek rendszerezve a következők:

- Megjegyzés, reprodukció: tények, elemi információk (kifejező eszközök, műfajok, stílusok, technikák) megjegyzése, megértése, fogalmak felismerése, alkalmazása, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, egyszerűbb szöveg megalkotása, átkódolás, transzformációs képességek (kép-szöveg, szöveg-kép) a műelemzés képessége.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációban, szóbeli (egyéni és társas), írásbeli és képi kommunikációs képességek kialakítása, lényegkiemelő képesség fejlesztése, a tanuló saját munkájának fokozatos önkontrollja.
- Önálló véleményalkotás, értékelés vizuális művekről, jelenségekről, funkciókról, egyéniségekről, kritikai érzék kialakítása.
- Művészi kreativitás képességének szóbeli, írásbeli értékelése.

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

Különbféle tevékenységi formákban mutatott aktivitás, a társakkal való együttműködés képessége.

Órai gyakorlati tevékenységeket kísérő (segítő) kritikai megjegyzések (a „korrektúra”).

- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló egy-egy témakörben a megadott szakirodalom vagy önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása formájában (képi, írásbeli, szóbeli).

- Munkák közös értékelésére, amelynek során a tanulók elmondhatják kritikai észrevételeiket.
- Projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése.
- A tanulók saját munkáinak esztétikai színvonala.

A tanuláshoz szükséges taneszközök, anyagok, és egyéb feltételek:

rajztábla, rajzlap, grafit ceruzák, akvarellfesték, tempera (vagy akril) festék, ecsetek, tus, rajztoll, filctoll, pitt-kréta, rajzszen, fixatív, agyag, mintázófa, olló, papírvágó kés, papír ragasztó, triplex karton, hullámkarton lemez, pausz papír

Feltétlenül szükséges:

Jól (lehetőleg természetes fénnel) megvilágított tanterem, vízvétel lehetősége, elsötétítés lehetősége.

Az eszközök, anyagok tárolásához zárható szekrény.

Projektor.

A vizuális kultúra érettségi műtárgylistájának teljes képanyaga; művészeti könyvek.

A lehetőségek függvényében:

Videokamera, digitális fényképezőgép, fényképezőgép állvány, számítógép, printer, scanner.